

บทที่ 1

บทนำ

ลำไยจัดเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน โดยพื้นที่ปลูกลำไยรวมกันถึง 320,000 ไร่ (พงษ์ศักดิ์และคณะ, 2542) นอกจากนี้ยังมีการปลูกในจังหวัดเชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ภาคกลาง เช่น จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปัจจุบันลำไยได้แพร่กระจายไปในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม ภาคใต้ เช่น จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช เป็นต้น ผลผลิตของลำไยสามารถส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศทั้งผลสดและอบแห้ง แห้งแข็ง และลำไยกระป๋อง ทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละหลายพันล้านบาท และมีศักยภาพในการเพิ่มการส่งออกโดยเฉพาะลำไยอบแห้ง (พาวิณ, 2543) ลำไยพันธุ์ค้อเป็นพันธุ์ที่ปลูกมากที่สุด รองลงมาได้แก่ พันธุ์แก้ว พันธุ์เบี้ยวเขียว และพันธุ์สีชมพู (สำนักงานเกษตรภาคเหนือ, 2534) พันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุดคือ พันธุ์ค้อ และพันธุ์แก้ว รองลงมาคือพันธุ์เบี้ยวเขียว และพันธุ์สีชมพู ตามลำดับ (พิชัย, 2532)

ปัญหาสำคัญในการผลิตลำไยคือ ไม่สามารถควบคุมปริมาณผลผลิตให้สม่ำเสมอได้ทุกปี (สำนักงานเกษตรภาคเหนือ, 2534) เนื่องจากการออกดอก ติดผลไม่สม่ำเสมอทุกปี บางปีมีการออกดอกและติดผลดี แต่บางปีก็มีการออกดอกน้อย (สุนันต์, 2521) เนื่องมาจากในธรรมชาติ ลำไยที่ปลูกในภาคเหนือของไทยต้องการอุณหภูมิต่ำประมาณ 10-20 องศาเซลเซียส เพื่อกระตุ้นให้เกิดดอก ในปีฤดูหนาวอากาศไม่หนาวเย็นทำให้มีการออกดอกน้อย (ธนัท, 2538) ซึ่งอาจมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ในส่วนของฮอร์โมนพืช ได้มีการศึกษาฮอร์โมนพืชที่เกี่ยวข้องกับการออกดอกของลำไยมาบ้างแล้ว เช่น ไรจอร์วี (2538) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงปริมาณสารคล้ายไซโตไคนินในยอดลำไยพันธุ์ค้อ วันทนา (2543) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงปริมาณของเอทิลีนในช่วงก่อนออกดอกของยอดลำไยพันธุ์ค้อ การทดลองนี้จึงมุ่งศึกษาหาการเปลี่ยนแปลงปริมาณของสารคล้ายจิบเบอเรลลินในยอดของลำไยพันธุ์ค้อในระยะก่อนการแตกใบอ่อนและออกดอก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสมดุลของฮอร์โมนก่อนการแตกใบอ่อนและก่อนการสร้างตาออกของลำไย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำฮอร์โมนไปประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมให้ลำไยแตกใบอ่อนและออกดอกอย่างสม่ำเสมอ